

BERG 2022

SPOLU – LETEM SVĚTEM

pondělí 5. prosince 2022

19:30

Studio Hrdinů

Mauricio Kagel – Die Stücke der Windrose / Kusy větrné růžice

Východ

Severovýchod

Jihozápad

--- přestávka ---

Mauricio Kagel – Die Stücke der Windrose / Kusy větrné růžice

Severozápad

Petr Wajsar / Daniel Wajsar – Infantaria [světová premiéra]

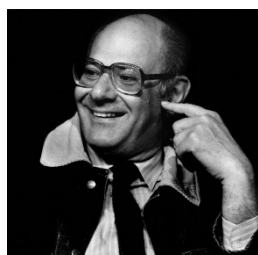
Peter Vrábel – dirigent

Orchestr BERG

Jana Kubánková a Tereza Horáková – housle, Kateřina Lískovcová – viola, Helena Velická – violoncello, Tadeáš Mesany – kontrabas, Tereza Podsedníková – klarinet a zobcová flétna, Jana Vychodilová – klavír, Stanislav Gallin – harmonium, Martin Opršál a Jakub Tengler – bicí nástroje, Ian Mikyska – elektrická kytara

Eliška Bejčková – zvukový design

Jan Komárek – light design

Mauricio Kagel [1931–2008] se narodil 24. prosince roku 1931 v Buenos Aires do německo-ruské židovské, levicově orientované rodiny, která uprchla ze sovětské Oděsy. Studoval filosofii a literaturu na univerzitě v Buenos Aires, mezi jeho profesory patřil i Jorge Luis Borges. V hudbě se vzdělával soukromě, studoval hru na klavír, varhany i violoncello, zpěv i dirigování. Pracoval jako korepetitor ve slavném Teatro Colón v Buenos Aires, působil jako hudební konzultant na univerzitě, v osmnácti letech se stal dramaturgem společnosti pro současnou hudbu, jako novinář zabývající se fotografií a filmem byl jedním ze zakladatelů argentinského filmového archivu. V roce 1957 odjel díky stipendiu do Kolína nad Rýnem, jednoho z center avantgardní hudby, kde pak žil až do konce života. V Německu už se věnoval téměř výhradně hudbě, a to i elektroakustické. Kagel je jedním z průkopníků hudebního divadla a radioartu, je autorem několika filmů [např. ceněný Ludwig Van].

www.mauricio-kagel.com

Cyklus osmi skladeb **Kusy větrné růžice / Die Stücke der Windrose** vznikl mezi lety 1989 a 1994 pro různé objednatele. První část Východ napsal Kagel pro Salonorchester Köln, který

od houslí dirigoval Koenrad Ellegiers. Proto jsou také první housle v celém cyklu označovány poněkud neobvykle jako „Stehgeiger“, tedy stojící houslista. Kagel nicméně počítal s dirigentem – v partiturách jsou pro něj instrukce a premiérová uvedení některých částí cyklu dokonce dirigoval osobně.

A nyní už necháme promlouvat Mauricia Kagela...

Už když jsem pracoval na skicách pro tento cyklus, rozhodl jsem se často měnit zeměpisné šířky mého hudebního rozjímání. Možná to souvisí s tím, že jsem se narodil na jižní polokouli. Pokud strávíte první a formativní roky života tam, pak se vaše zážitky, touhy, obrazy a iluze propojují s jiným náhledem na světové strany – a ty jsou diametrálně odlišné od podobných emocí a pocitů Evropanů.

Dokonce i dnes pro mě jih není ztělesněním horka, ale spíš chladu – Patagonie, Ohňové země a Antarktidy. Sever je naopak cokoli jiného než studený – neúnavné slunce a ostře řezané stíny, dusivé vlhko, pouštní krajina a sucho.

Východ / Osten [1989]

Východ. Jaký Východ? Ani Blízký ani Dálký. Jde o neurčitý region „ante portas“, který začíná někde okolo řek Odra a Nisa a končí... Kde? Pokud smím zacházet se zeměpisnými fakty poněkud velkoryse, pak je scénou této krátké skladby místo někde mezi Zakarpatskou Ukrajinou a Finským zálivem. Sedím ve třetí třídě jednoho z proslulých vlaků, které jezdí mezi Kišiněvem a Ivano-Frankivskem, Balassagyarmatem [Darmoty] a Hódmezővásárhely, Kamencem Podolským na Ukrajině a Petrkovem v Polsku. Mezi cestujícími je i skupina muzikantů, kteří vypadají, jako by právě vyskočili ze zažloutlého fotoalba. Začínají pro mne hrát ... útržky melodií a charakteristické rytmy se střídají rychleji než vesnice ubíhající za okny vlaku. Přiznávám – v mé hudební kosmologii má Východ výsadní postavení.

Vůbec první část cyklu vznikla na objednávku Západoněmeckého rozhlasu / Kolín nad Rýnem [Westdeutscher Rundfunk Köln nebo také WDR]. Premiéru měla 4. června 1989 na festivalu Rheinisches Musikfest Aachen.

Severovýchod / Nordosten [1991]

Co jsem se přestěhoval do Německa, jsem trochu dezorientovaný, co se světových stran týká. Když stojím na břehu řeky, tak udělám často chybu – můj spontánní předpoklad o tom, kterým směrem teče řeka, je chybný. V Jižní Americe, kde máte Andy na západě, voda obvykle teče na východ nebo na jih [ačkoliv na východ od And to platí většinou obráceně]. Stejně je to s pojmem „severovýchod“. Z hlediska střední Evropy je těžké přesně určit, o jaký region by se mělo jednat. V jižní Argentině je to ale jasné – legendární brazilský „Nordeste“. Jsem rád, že jsem měl příležitost seznámit se s ohromujícím množstvím rytmů a melodií této oblasti. Co by zdejší hudba byla bez všudypřítomného mísení melancholie a chuti do života, elánu a smutku?

Tuto skladbu jsem věnoval kubánskému spisovateli, který je pro mne ohromně důležitý a který čekal celou věčnost na splnění mého slibu, že vytvořím hudební reflexi Jižní Ameriky. Takže na jeho památku: „konečně, pro Alejo Carpentiera“.

Severozápad / Nordwesten [1991]

V tomto kusu se vůbec poprvé zabývám etnickou hudbou jihoamerických And, kterou jsem často slýchal tam i v Evropě, z první, druhé i takřkajíc třetí ruky. Že se tak děje prostřednictvím ansámbly, jehož složení se tolik odlišuje od svého předobrazu, mi přijde naprosto adekvátní v době, která klade v hudební řeči i kultuře důraz na mísení a vzájemné ovlivňování. Na druhou stranu, iluze a nápodoba je základním povahovým rysem salónní hudby.

Byl jsem nemálo překvapený, když jsem nedávno četl muzikologické pojednání o šamanském bubnu kultrun, s kůží napnutou na rezonátoru ve tvaru polokoule, který používají šamanky „machi“ [mači] indiánských kmenů Mapučů / Araukanů z oblastí jižního Chile. Maria Ester Grebe popisuje symbolický mikrokosmos tohoto nástroje, který představuje „jak vesmír těchto původních kmenů, tak jeho transcendentální funkce“. Barvy

a znaky namalované na natažené kůži „symbolizují čtyři úrovně vertikálního [sic!] obrazu světa a čtyři světové strany horizontálních stupňů mezi dobrem a zlem“.

Na tomto konceptu mne obzvlášť fascinovalo vertikální zobrazení světa. Právě tento aspekt je významný v mých salónních kusech. Vycházel jsem totiž z toho, že se jednotlivé světové strany nacházejí na mapě, která před námi visí na stěně – sever nahoře, východ vpravo, jih dole a západ vlevo.

Po první části, ve které se imaginární průvod původních obyvatel And přibližuje k posluchači, následuje závěrečný tanec. Ten jsem – jako poctu tonálnímu systému, jenž nám určitě zůstal cizí – napsal v čisté polypentatonice. Snad mi bohové, kteří dali křídla vyobrazením na kultrunu, odpustí tuhle podivnou hudbu.

Severovýchod a Severozápad objednal opět Westdeutscher Rundfunk Köln pro svůj pořad Noční hudba na WDR [Nachtmusik im WDR]. Premiéra se uskutečnila 8. února 1992, hrál opět Salonorchester Köln, tentokrát pod vedením Mauricia Kagela.

Jihozápad / Südwesten [1993]

V této skladbě, kterou společně objednal Kjótské fórum pro současnou hudbu a Goethe Institut v Tokiu, má cesta začíná na západním pobřeží Mexika a končí na Novém Zélandu. Mezi nimi leží Společenské ostrovy [Society Islands], Fidži, Západní Samoa, Nová Kaledonie a Tuvalu. Tyto končiny, stále ještě tajemné, co se týká hudby, mě velice přitahují, protože jsem tam osobně ještě nebyl. O důvod víc přetvořit tuto fascinaci dálkami do hudby, ovšem viděné z dálky.

Zvuky charakteristické pro tuto oblast slyšíme především v bicích nástrojích. Dřevěný buben, trubka z mušle, tamtam a gongy, čaringa [frčadlo] nebo angklung, ale i jiné zvuky, které vznikají za pomoci nástrojů, jež je složité popisovat. Jde o to nechat se tímto regionem inspirovat, aby vznikl jakýsi volný přepis. Posluchač by měl posoudit, jestli se to povedlo natolik, že se dala do pohybu jeho vlastní fantazie.

Premiéra se uskutečnila 5. listopadu 1993 v japonském Kjótu.

Skladatel, zpěvák a instrumentalista **Petr Wajsar** [*1978] se s lehkostí pohybuje v řadě hudebních žánrů. Studoval skladbu na Pražské konzervatoři, Konzervatoři Jaroslava Ježka a na HAMU. Je vyhledávaným autorem i aktivním hudebníkem. V minulosti spolupracoval například s Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu nebo festivalem Pražské jaro. S vokálním souborem Skety obdržel několik prestižních cen. Malá pódia brázdí s jednočlenným projektem Develooper. Za filmovou hudbu k filmu Hastrman obdržel cenu Český

lev. www.wajsar.cz

Avantgardní hlasové výboje mého tehdy dvouletého syna Daniela mě přiměly k tomu, abych začal přemýšlet nad skladbou, která by tento úžasně svobodný a nevázaný zvukový materiál zachytila v hudbě. Za tímto účelem jsem pořídil bezmála šest hodin nahrávek, z nichž jsem posléze sestavil hlavní linii skladby **Infantaria**, kterou dnes uslyšíte. Nahrával jsem často v divokých situacích a na všemožné nahrávací přístroje, většinou potají, protože jakmile Daniel zjistil, že je nahráván, okamžitě přestal vydávat zvuky a začal se zajímat o techniku. Za použití digitálního systému čištění nahrávek jsem však nakonec přece jen docílil posluchačsky uspokojivého výsledku. Nahrávky proto dnes uslyšíte v jejich autentické formě za doprovodu báječného tělesa, které je stejně dětsky hravé a svobodné, jako zmíněný zvukový materiál.

Petr Wajsar **Peter Vrábel** je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchester BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchester BERG je špičkové české těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Je průkopníkem uvádění současné hudby mimo tradiční sály – od roku 2005 vystoupil v celé řadě industriálních objektů i v rozestavěné stanici pražského metra. Jednou z nejvýznamnějších aktivit orchestru je podpora českých skladatelů především mladé generace. Za dobu své existence objednal a ve

světové premiéře uvedl více než dvě stovky nových děl. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heinera Goebbelse, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchester BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Centrum současného umění DOX, Divadlo Archa, Národní divadlo, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se také edukativním aktivitám pro všechny věkové kategorie. V roce 2020 měl oslavit 20. sezónu. Je čerstvým držitelem prestižní ceny Prix Italia 2021 za projekt Hudba k siréně.

www.berg.cz

ABONENTNÍ VSTUPENKY NA PŘÍŠTÍ SEZÓNU!

8 VEČERŮ OD BŘEZNA DO PROSINCE 2023

DARUJTE SOBĚ NEBO SVÝM BLÍZKÝM ZÁŽITKY NA CELÝ PŘÍŠTÍ ROK

A NAVÍC ZÍSKÁTE SPOUSTU VÝHOD...

- 8 večerů za cenu 6 [abonentka pro dva] nebo 7 [pro jednoho]
- rezervovaná místa
- poukázky pro přátele
- Nemůžete dorazit? Vrátime Vám až dvakrát za sezónu 50 % z ceny vstupného!

DO 15. PROSINCE S VÁNOČNÍM DÁRKEM!

Sezóna začíná v pondělí 13. března 2023, přehled všech koncertů najdete na našem webu.

JIŽ V LEDNU – REPRÍZY ÚSPĚŠNÉHO PŘEDSTAVENÍ!

... nejsou součástí abonentní sezóny, je ale možné na ně využít **POUKÁZKY**

Spitfire Company – Orchestr BERG – Divadlo Komedie
uvádí

TAK TIŠE AŽ
... intimní komorní opera

pondělí 23. ledna 2023, 19:30, divadlo Komedie
úterý 24. ledna 2023, 19:30, divadlo Komedie

Hudební inscenace oceňovaná diváky i kritikou!

„... nevšední inscenace, jak zvoleným tématem, které hudba zprostředkovala s emoční přesvědčivostí, tak pěveckými a hereckými výkony.“ (Jana Machalická, Lidové noviny)

„*Sněží. / Už léta nesněžilo. / Být vločkou... / a nebýt, / nemít tělo.*“

Jaké jsou pocity ženy, která se rozhoduje veřejně vypovědět vše, co se jí stalo ve chvíli, kdy se z dítěte proměňovala v dívku?

hudba: Slavomír Hořínský, režie: Petr Boháč a Miřenka Čechová, libreto: Jana Šrámková

scéna a kostýmy: Lucia Škandíková, light design: Jiří Šmirk

účinkují: Markéta Cukrová, Sarah Alon / Tereza Šlosárková, Martin Dvořák, Martin Talaga

Orchestr BERG & dirigent: Peter Vrábek

A NĚCO NAVÍC!

Chcete s námi být intenzivněji?

Nebo nám prostě jen dát dárek?

Staňte se členy KLUBERGu!

Získáte báječný pocit, že přispíváte ke vzniku nových skladeb! Díky Vám se Orchestr BERG stane také o něco méně závislý na veřejných zdrojích. A navíc Vás pozveme například na letní klubové akce, kde se potkáte se skladateli i hudebníky!

Roční členství vyjde na 1 476 Kč, pro dva je to 2 808 Kč. Nebo nám můžete každý měsíc posílat 123 Kč / 234 Kč.

ZAJÍMAVOST

Víte, že i kdybychom vyprodali sál jen vstupenkami za plnou cenu, činí příspěvek z grantů a dotací na každou z nich obvykle 700–800 Kč?

přípitek členům KLUBERGu po představení M IS FOR...

Eva Kesslová [Orchestr BERG], choreograf Jiří Kylián a patronka KLUBERGu Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGu!

Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?

Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?

PŘIDEJTE SE!

Patronkou KLUBERGu je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.

Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Více informací: www.kluberg.cz

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: Věra Babišová, Martina Bahbouhová, Radvan Bahbouh, Jarmila a Pavel Baudišovi, Soňa Červená, Jan a Zora Činčerovi, Petr Doležal, Světlana Jägerová, Ondřej Jäger, Jakub Koutník, Tibor Lopusan, PGK, Kristián Suda, Tomáš Svatoň, Eva a Ivan Špírkovi, Helena a Martin Vágnerovi

KLUBERG [klub dárců Orchestru BERG]

Martina & Radvan Bahbouhovi, Eva Bendová, Petr Beneš, Šimon Caban, Soňa Červená, Nevelína Dodovová, Hana Dvořáková, Václav Eis, Petr Foltánek, Běla Hátlová, Anna a Petr Hejlovi, Lucie Chrápavá, Pavel Keller, Drahoslava Krnáčová, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jana Lukešová, Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Jana Maříková, Alena Miltová, Mahulena Nešlehová, Jáchym Novotný, Iva Riley, Ivan Studený, Kristián Suda, Kateřina Svatoňová, Ing. Tomáš Svatoň, Ondřej Svoboda, Šárka Svobodová, Vladimíra Šefranka, Tomáš Šenberger, Eva & Ivan Špírkovi, Milan Štěrba, Danilo Tuzar, Yvona Vágnerová, Vladislava & Martin Valchářovi, Jan Vít, Petr Vlasák, Dušan Vymětal, Zuzana Zuberová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Ondřej Holas, Pavel Hons, Veronika Jaklová, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Šimon Urban, Michaela Volfová a David Zábranský...

PODPORA

Ministerstvo kultury ČR, Hlavní město Praha, Praha 7, Partnerství OSA, BENU – síť lékáren

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

KlasikaPlus, Český rozhlas, Classic Praha, HISvoice, Harmonie

Děkujeme kreativní agentuře Brainz.cz za vizuální styl.

texty: Eva Kesslová

korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Karel Šuster [Vrábel], Pavel Hejný [BERG]